

FRIVILLIG NATURPLEJE - ARRANGEMENTSTYPER OG CHECKLISTER

Naturplejenetværk for Nordvestjylland (NpN)

Den overordnede planlægning af arrangementer udføres af NpNs forretningsudvalg og sekretariatet. Sekretariatet eller en gruppe frivillige udfører detailplanlægning og praktisk udførelse.

I det følgende gives en oversigt over forskellige arrangementstyper, som er afholdt under Naturplejenetværket for Nordvestjylland

Planlægningsworkshopper

En gruppe samles i forbindelse med planlægning af et større naturplejeprojekt. Typiske deltagere er:

- alle lodsejere inden for projektområdet,
- kommunens naturplejemedarbejder(e),
- specialister med kendskab til projektområdet, botanik, ornitologi, jagt, mv,
- NpN sekretariat

Workshoppen kræver forudgående planlægning og indgående kendskab til projektområdet. Formålet er at opnå enighed om en plan for området, inklusiv finansiering og udførelse. (se vedlagte gennemgang af et fødselshjælps projektforsløb).

Rydning. Førstegangs. Vedligeholdende.

Da tilgroning er en af de største trusler mod den natur er rydning den mest almindelige form for frivillig naturpleje. Rydning af krat og mindre bevoksninger bidrager til genskabelse af den lysåbne natur. Rydningsopgaver er velegnet til frivilligt arbejde. Der kan opnås meget med meget simple redskaber, der kan beskæftiges mange mennesker og resultaterne er meget synlige. Hvis ikke afgræsning af ryddede arealer kan arrangeres vil der være et vedvarende behov for vedligeholdende rydning. (se vedlagt checkliste for rydningsaktiviteter).

Leslåning

Leslåning anvendes på enge. Når man slår græs og urter med le og efterfølgende river høet sammen, gavner man artsrigdom og de mange urter, som kan udkonkurreres af græsser og brændenælder. Ved at fjerne høet udpiner man arealet, hvilket også er med til fremme artsrigdom og et rigt blomsterflor. I forhold til græsning er høslæt meget mere effektivt til udpining, hvilket er en vigtig del af engens pleje, fordi kreaturer tilbagefører næsten al biomasse som kokasser på engen. Høengen som naturtype er ved at forsvinde i Danmark, fordi leslåning og bjergning af høet er gået i glemmebogen. Især Danmarks Naturfredningsforening har stået bag oprettelse af Høslætlaug rundt i landet. Et høslætlaug er en samling mennesker, der mødes for at lave frivillig naturpleje med le. Deltagerne slår området med le, river hø og stækker eller sætter i hæs. Naturplejenetværket købte i 2014 10 stk. le, som en del af naturplejeregjebanken. (se checkliste for rydningsaktiviteter).

Byg din egen fuglekasse, osv

Fuglekasse arrangementer egner sig til "børn og bedsteforældre arrangementer" og kan med fordel holdes i ferieperioder, som f.eks vinterferien. Fuglekasser er en måde at erstatte "naturlige" hule træer på og er derfor til gavn for de fugle, vi kalder hulrugere. Der er mange gode argumenter for at opsætte fuglekasser, f.eks er de til stor nytte i en have, når det gælder kampen mod skadedyr, for eksempel vil et Blåmejsepar fodre et kuld unger med ca. 15 000 larver, så det vil kunne mærkes på skadedyrsbestanden. Der findes på Internet mange oplysninger om fuglekasser, deres design og hulstørrelser for forskellige fuglearter.

Naturplejenetværket har fremstillet samlesæt til "Byg din egen fuglekasse" arrangementer. Det betyder at deltagerne kommer hurtigt i gang og man opnår ensartede resultater. Naturplejenetværkets priser har været 45 kr. for Musvitkasser og 55 kr. for Stærekasser. (se yderligere oplysninger om fuglekasser).

Byg din egen insekthotel

Ligesom med fuglekasse arrangementer egner bygning af insekthoteller til "børn og bedsteforældre arrangementer". Et insekthotel er som regel udformet som en kasse, der fyldes med forskellige materialer, som insekter holder af. Mange forskellige materialer kan bruges til at fylde i, og det giver mulighed for at skabe et smukt og spændende indslag i haven. Naturplejenetværket som forberedelse på arrangementer har indsamlet materialer og forberedt træstykker og hønsetråd til fremstilling af insekthoteller. Det er en tidsrøvende proces, men uden forberedelser vil det ikke kunne lade sig gøre at børn og deres bedsteforældre vil kunne få en insekthotel med hjemme. (se yderligere oplysninger om insekthoteller).

Registreringsopgaver

Et nyttig aktivitet til styrkelse af naturplejeaktiviteter er naturregistreringer. Registrering kan give specifik oplysninger om hvor naturplejeindsatsen skal sættes ind, mens efterfølgende registrering kan give oplysninger om nytteværdien af naturplejeaktiviteterne. Specielt i forbindelse med finansiering af plejeprojekter er det vigtigt at kunne dokumentere et behov for genskabelse af lysåben natur. Der er flere måder at finde frem til mennesker, som kan foretage registrering. Der kan tages kontakt til lokale naturforeninger, til universiteter eller til den lokale kommune, som plejer at have kendskab til lokale "nørder".

Naturture

Naturture er en god måde at formidle resultater af et naturplejeprojekt og at hverve nye deltager til den frivillig naturpleje. En naturtur bør holdes om sommeren, når blomsterne som har været mål for plejeprojektet er i fuld flor. Det er vigtigt at der er en kyndig turleder, som er i stand til at identificere og fortælle om botanikken og anden natur på stedet. Det er godt at oplyse om plejeprojektet, stedets forhistorie og kommende naturplejedage på stedet. Hvis vejret er godt på dagen bliver man næsten altid overrasket over antallet af deltagerne.

Foredrag, oplysning, debataftener

En god måde at skabe sammenhold mellem naturplejere, lodsejere, naturforeninger, jægere, kommuner og landboforeninger er at arrangere relevante foredrags eller debataftener. Emner kan hentes fra forsøgsprojekter, forskning, regerings handlingsplaner, formidlingsprojekter – rapporter, bøger, film, eller fra aktuelle sager, f.eks barrierer til naturpleje, osv. Naturplejenetværket har valgt at holde sådanne arrangementer på den lokale landboforening, da det gør det nemmere at få landmænd på tale.

CHECKLISTER TIL ORGANISERING AF NATURPLEJE-ARRANGEMENTER

FØDSELHJÆLSPROJEKTER - EKSEMPEL PÅ ET FORLØB	
Naturplejenetværk for Nordvestjylland	
Sted:	
Startdato for projekt:	
Projektleder:	
FORLØB	
Udpegning af et projektområde gennem brug af Biologisk Forening for Nordvestjyllands (BFNs) liste over plejekrævende lokaliteter	
Kortarbejde og besigtigelse, fotodokumentation	
Optegning af projektområde og foreløbig beskrivelse af plejeplan for området	
Indsamling af naturregistreringer fx BFNs Naturdata samt statslige, kommunale og andre foreningers registreringer	
Overblik over finansieringsmuligheder. Så vidt muligt skal der kunne opnås 100% finansiering.	
Indsamling af lodsejderdata gennem www.arealinfor.dk samt www.krak.dk	
Dialog med kommunens naturplejemedarbejder om projektområdets relevans mv	
Kontakt til lodsejere ved individuelle besøg. Forelæggelse af plejeplan samt finansieringsmuligheder. Undersøgelse af mulige dyreholdere til afgræsning af området.	
Tilretning af plejeplan i forhold til lodsejeres ønsker	
Forelæggelse af plejeplan over for kommunen.	
ENTEN møde med lodsejere for at drøfte dyreholder, organisationsstruktur (græsningsaftaler/græsningselskab mv), samt det videre forløb	
ELLER planlægningsworkshop med deltagelse af alle interessanter	
Tilretning af plejeplan og tidsplan	
Udarbejdelse af ansøgningsmateriale til finansiering af projektet.	
Forelæggelse af ansøgningsmateriale for lodsejerne	
Indsendelse af ansøgningen.	
Når der opnås tilsagn kører projektet efter tidsplan, eller justeres løbende.	
NB. Inden påbegyndelse af det praktiske arbejde skal der mellem de involverede parter foreligge kontrakter, for at sikre at aftalerne overholdes i minimum projektperioden.	
NB HUSK evt deltagelses sedler (hvis det kræves)	

RYDNINGSPROJEKTER - PLANLÆGNINGSSKEMA			
Naturplejenetværk for Nordvestjylland			
Sted:			
Dato:			
Opgave:			
Projektleder for arrangementet:			
OPGAVE	ANSVAR	DATO	NOTATER
INDLEDENDE PLANLÆGNING			
Valg af lokalitet og dato			
Hvad skal ryddes, hvor skal det lægges, hvordan skal den fjernes?			
Kort over lokaliteten og rydningsområde			
Hvem skal der samarbejdes med? NpN medlemsforeninger / lodsejere / kommune / mfl.			
Aftaler med lodsejer / kommune om lokaliteten,			
Adgangsforhold, parkering			
Kontakt til andre, fx borgerforening, skole eller andre institutioner			
ØKONOMI			
Budget			
Finansieringsplan, evt. tilskud			
ANNONCERING OG OFFENTLIGGØRELSE			
Udarbejdelse af annonce			
Udarbejdelse af pressemeddelelse			
Kontakt til avis vedr annonce og pressemeddelelse - lokal- og ugeaviser			
Evt. kontakt til Radio Limfjords foreningskalender			
Udarbejdelse af plakat til ophæng			
Ophæng af plakater i butikker, bibliotek, mv			
MATERIALER			
Udstyr: Hvad er der brug for?			
Udstyr: Hvad har vi?			
Udstyr: Hvad skal folk selv have med? Fx handsker, støvler, regntøj, evt. grensaks			
Mad: Bring selv eller servere?			
Mad: Indkøb			
PROJEKTLEDELSE			
Hvem byder velkommen og sætter I gang?			
Kort info om NpN, naturplejearbejde, biodiversitet			
SKILTNING OG FORMIDLING			
Skal der opsættes en skilte?			
Tilladelse			

Hvem udarbejder			
Brochurer og andre materialer			
NpNs GREJBANK			
Trailer			
Ørnenæb / grensakse			
Bøjlesav			
Rive, grebe, skovl			
Mukkert			
Økse			
Buskrydder + værktøj			
Motorsave + værktøj			
Sikkerhedsstøvler, sikkerhedsbukser, sikkerhedshjelme			
ADMINISTRATION			
NB HUSK evt			
Deltagelses sedler (hvis det kræves)			

FUGLEKASSER OG INSEKTHOTELLER - PLANLÆGNINGSSKEMA			
Naturplejenetværk for Nordvestjylland			
Sted:			
Dato:			
Opgave: Fuglekasser og/eller Insekthoteller			
Projektleder for arrangementet:			
OPGAVE	ANSVAR	DATO	NOTATER
INDLEDENDE PLANLÆGNING			
Aftale med stedet			
Hvem skal der samarbejdes med? NpN medlemsforeninger /Friskole kreds / mfl.			
Adgangsforhold, parkering			
ØKONOMI			
Budget			
Finansieringsplan, evt. tilskud			
Pengekasse, byttepenge			
ANNONCERING OG OFFENTLIGGØRELSE			
Udarbejdelse af annonce			
Udarbejdelse af pressemeddelelse			
Kontakt til avis vedr annonce og pressemeddelelse - lokale- og ugeaviser			
Evt. kontakt til Radio Limfjords foreningskalender			
Udarbejdelse af plakat til ophæng			
Ophæng af plakater i butikker, bibliotek, mv			
Email annoncering og foreningernes kalendere			
Evt. Facebook, hjemmesider			
MATERIALER			
Fuglekasse samlesæt, antal og forskellige hulstørrelser			
Insekthoteller, materialer og samlesæt, antal			
Udstyr: Hvad har vi af værktøj?			
Udstyr: Hvad skal folk selv have med? Fx hammer, knibtang, osv			
Udstyr: Hvad skal købes, fx søm, evt. Skruer, mv			
Mad: Bring selv eller servere?			
Mad: Indkøb			
PROJEKTLEDELSE			
Hvem byder velkommen og sætter i gang?			

Kort info om NpN, naturplejearbejde, biodiversitet, hvorfor bygger vi fuglekasser / insekthoteller			
FORMIDLING			
Udstilling af fuglebilleder og -oplysninger			
Brochurer og andre materialer			
ADMINISTRATION			
NB HUSK evt deltagelses sedler (hvis det kræves)			

Oplysninger om Fuglekasser

Redekasser – størrelser og huller

Her er en tabel med de vigtigste mål for de forskellige arter. Som du kan se er målene for de små fugle rimeligt ens - her kan redekassen ovenfor fint bruges. Men for de større fugle skal du lave redekasser i helt andre mål.

Redekasser til forskellige fugle	Hvor dyb skal kassen være indvendig (cm)	Hvor dybt skal der være fra hul til bund (cm)	Hvad er bundens indvendige mål (cm)	Hvor stor er flyvehullets diameter (cm)	Hvor skal du sætte kassen op, for at der kommer fugle i den	Hvor højt skal kassen hænge over jorden (m)
Blåmejse	28 - 30	22	10 x 10	2,8	I et træ, i læ for blæst og sol (mod nord eller øst). Der skal være mindst 10 m til nærmeste blåmejse-kasse.	1/2 til 1 1/2
Musvit	28 - 30	22	10 x 10	3,2	I et træ. Ikke med tætte buske foran. 10 - 15 m til nærmeste musvit-kasse	1/2 til 1 1/2
Gråspurv	28 - 30	20 - 22	10 x 10	3,4	Husmur, gavl eller skur. Koloni. Kasser kan sidde tæt.	3 - 5
Skovspurv	28 - 30	20 - 22	10 x 10	3,2	Træ, husmur, gavl eller skur. Koloni. Kasser kan sidde tæt.	2 - 4
Rødstjert	25 - 30	18	10 x 10	3,2	Træ	1 1/2 - 4
Fluesnapper	25 - 30	18	10 x 10	3,2	Træ i åben skov, park eller have	1 1/2 - 3
Stær	30 - 35	25	14 x 14	5,0	Hus, træ, pæl. Koloni. Kasser kan sidde tæt.	3 -

Oplysning om insekthoteller

Et insekthotel er et sted, som tiltrækker forskellige insekter, og giver dem mulighed for at fouragere, bo og/eller yngle. Mange arter vil have glæde af hotellet. Alene bierne udgør en stor del. Når man siger ordet "bi", tænker de fleste på honningbier i bistader, men der findes langt over 200 arter af vilde bier, som er med til at bestøve, og selv om honningbien er den vigtigste bestøver, har også de vilde bier stor betydning. Bier er simpelthen uundværlige for landbrug, frugtavl, privathaver etc.

Insekthotellet vil også tiltrække andre insekter, som f.eks. eddekopper, stankelben, ørentvister og sommerfugle. Insekterne er en hel vital del af fødekæden og udgør hovedmåltidet for mange fugle, som sætter tusindvis af insekter til livs i løbet af en sæson. Der er altså mange gode grunde til at opsætte et insekthotel i haven!

Som regel er hotellet udformet som en kasse, der fyldes med forskellige materialer, som de små fyre holder af. Rigtig mange forskellige ting kan bruges til at fylde i, og netop det giver mulighed for at skabe et smukt og spændende indslag i haven. Ikke blot til glæde for insekterne, men også for de mennesker, som kigger på. Nogle af materialerne skaber hulrum og giver gemmesteder, andre fortæres, og så er der dem, som kan bruges til at lægge æg i, eller som larver kan forpuppe sig i. Hotellet kan være stort og flot at se på, med en mængde forskellige rum, eller det kan være mere ydmygt. Et rør med halm eller en kasse med grene kan også udgøre et insekthotel.

Der findes på Internet mange inspirerende billeder af insekthoteller.

NATURTURE - PLANLÆGNINGSSKEMA			
Naturplejenetværk for Nordvestjylland			
Sted:			
Dato:			
Projektleder for arrangementet:			
OPGAVE	ANSVAR	DATO	NOTATER
INDLEDENDE PLANLÆGNING			
Hvem skal der samarbejdes med? Lodsejere / kommune / landboforening / mfl.			
Hvem skal være turlleder, naturformidler?			
Evt. Andre oplæg afhængig af målgruppen(e), fx kødkvægs-konsulent, planteavlskonsulent ifm tilskudsregler, kommunens naturpleje medarbejder, osv			
Kort over projektområde			
Aftaler med lodsejer			
Adgangsforhold, parkering			
ØKONOMI			
Budget			
Finansieringsplan, evt. tilskud			
ANNONCERING OG OFFENTLIGGØRELSE			
Udarbejdelse af annonce			
Udarbejdelse af pressemeddelelse			
Kontakt til avis vedr annonce og pressemeddelelse - lokal- og ugeaviser			
Evt. kontakt til Radio Limfjords foreningskalender			
Udarbejdelse af plakat til ophæng			
Ophæng af plakater i butikker, bibliotek, mv			
Email annoncering og foreningernes kalendere			
Evt. Facebook, hjemmesider			
MATERIALER			
Drikkevarer?			
Mad?			
PROJEKTLEDELSE			
Hvem byder velkommen og sætter I gang?			
Kort info om NpN, naturplejearbejde, biodiversitet, projektområdet, samarbejdspartnere mv			
FORMIDLING			
Brochurer og andre materialer			
ADMINISTRATION			
NB HUSK evt deltagelses sedler (hvis det kræves)			

DEBAT- OG FOREDRAGSAFTENER - PLANLÆGNINGSSKEMA			
Naturplejenetværk for Nordvestjylland			
Sted:			
Dato:			
Projektleder for arrangementet:			
OPGAVE	ANSVAR	DATO	NOTATER
INDLEDENDE PLANLÆGNING			
Emnet / tema. Kræver indgående drøftelse og afklaring af formål.			
Hvem skal være oplægsholder / holdere			
Hvem skal der samarbejdes med? Landboforening / NpN medlemsforeninger / Kommune / mfl.			
ØKONOMI			
Budget			
Finansieringsplan, evt. tilskud			
ANNONCERING OG OFFENTLIGGØRELSE			
Udarbejdelse af annonce			
Udarbejdelse af pressemeddelelse			
Kontakt til avis vedr annonce og pressemeddelelse - lokal- og ugeaviser			
Evt. kontakt til Radio Limfjords foreningskalender			
Udarbejdelse af plakat til ophæng			
Ophæng af plakater i butikker, bibliotek, mv			
Email annoncering / foreningernes kalendere /evt. sms annoncering			
Evt. Facebook, hjemmesider			
MATERIALER			
Forplejning: hvem gør hvad?			
PROJEKTLEDELSE			
Hvem byder velkommen og sætter I gang?			
Kort indledning / iscenesættelse / info om NpN / samarbejdspartnere mv			
FORMIDLING			
Brochurer og andre materialer			
ADMINISTRATION			
NB HUSK evt deltagelses sedler (hvis det kræves)			